

دانشگاه علامه طباطبائی دانشکده حقوق و علوم سیاسی

موضوع:

تداوم و تغییر در سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل تا دوران ریاست
جمهوری دبلیو بوش

استاد راهنما:

دکتر حسین سلیمی

استاد مشاور:

دکتر حسن حسینی

نگارش:

وجیهه عبیدی

جهت دریافت درجه کارشناسی ارشد رشته روابط بین الملل

بهمن ۱۳۸۵

تقدیم به:

دو عزیز تر از جانم پدر و مادرم و امیر و طاهره مهربانم

تقدیر و تشکر:

از استاد محترم جناب آقای دکتر سلیمی به خاطر راهنمایی های دلسوزانه و دقیق ایشان در نگارش این پایان نامه و همین طور از جناب آقای دکتر حسینی به خاطر امر مشاوره این پایان نامه تقدیر و تشکر مینمایم.

همچنین تشکر و قدردانی از استاد عزیزم جناب آقای دکتر جعفری ولدانی را که در طول تحصیل از راهنمایی های این بزرگوار بهره بردم را بر خود واجب میدانم. در نهایت از الهام فخری دوست نازنینم و خانم بهمن عزیز در دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبایی به خاطر همه فداکاریهایشان تشکر و قدردانی مینمایم.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

فصل اول: کلیات تحقیق

۱	۱- طرح مساله.....
۵	۲- اهداف تحقیق.....
۵	۳- اهمیت و ارزش تحقیق.....
۶	۴- سوال اصلی تحقیق.....
۶	۵- فرضیه تحقیق.....
۶	۶- متغیرها، تعریف مفاهیم و تعریف عملیاتی متغیرها.....
۸	۷- روش تحقیق.....
۸	۸- موانع و مشکلات تحقیق.....
۸	۹- ادبیات پژوهش.....
۱۶	۱۱- سازماندهی تحقیق.....
۱۸	پی نوشتها.....

فصل دوم: چارچوب نظری

۲۰	مقدمه.....
	۱- رئالیسم ساختاری
۲۱	۱-۱- مفهوم بندی نظریه.....
۲۷	۲-۱- موازنه تهدید.....
۲۸	۳-۱- مفروضه های کلیدی رئالیسم ساختاری.....
۲۸	۴-۱- مطالعات امنیتی در رئالیسن نو.....
۲۹	۲- رئالیسم تهاجمی.....
۳۰	۲-۲- مفهوم بندی نظریه.....
۳۳	۳- رئالیسم تدافعی.....
۳۴	۱-۳- مفهوم بندی نظریه.....
۳۵	۲-۳- استفن والت.....
۳۷	۱-۲-۳- نظریه موازنه تهدید.....
۴۰	۲-۲-۳- تحلیل نظریه والت.....
۴۱	۳-۳- مفروضه های رویکرد تدافعی.....
۴۲	نتیجه گیری.....
۴۵	پی نوشتها.....

فصل سوم: تغییر محیط امنیتی خاورمیانه و اسرائیل

۵۰	مقدمه.....
۵۱	۱- محیط امنیتی و عوامل تشکیل دهنده آن.....

۵۲	۲- ویژگی های محیط امنیتی خاورمیانه و اسرائیل
۵۲	۱-۲- مشکل سازو کارهای امنیت سازی
۵۲	۲-۲- موازنه های امنیتی ناپایدار
۵۳	۳- محیط امنیتی خاورمیانه و اسرائیل
۵۳	۴- محیط امنیتی پیشین
۵۴	۱-۴- مروری بر جنگهای اعراب و اسرائیل
۵۴	۱-۱-۴- جنگ اول اعراب و اسرائیل (۱۹۴۸)
۵۴	۲-۱-۴- جنگ دوم اعراب و اسرائیل (بحران کانل سوئز ۱۹۵۶)
۵۵	۳-۱-۴- سومین جنگ اعراب و اسرائیل (۱۹۶۷)
۵۵	۴-۱-۴- جنگ چهارم (یوم کیپور ۱۹۷۳)
۵۵	۲-۴- توافقنامه و کنفرانسهای صلح
۵۶	۱-۲-۴- کنفرانس ژنو
۵۶	۲-۲-۴- کنفرانسهای منطقه ای صلح خاورمیانه
۵۷	۳-۲-۴- طرح صلح فهد (۱۹۹۱)
۵۸	۴-۲-۴- طرح ریگان
۵۹	۵-۲-۴- طرح صلح فاس (۱۹۸۲)
۶۰	۶-۲-۴- کنفرانس مادرید
۶۰	۷-۲-۴- توافقنامه غزه- اریحا (کنفرانس اسلو)
۶۱	۸-۲-۴- قرار صلح طابا (اسلو ۲)
۶۱	۹-۲-۴- توافق نامه وای ریور (وای پلانیشن)
۶۲	۵- پیدایش سازمانهای مقاومت اسلامی فلسطین
۶۳	۱-۵- سازمان آزادی بخش فلسطین (ساف)
۶۳	۲-۵- سازمان فتح
۶۴	۳-۵- جنبش مقاومت اسلامی (حماس)
۶۵	۴-۵- جنبش جهاد اسلامی
۶۶	۵-۵- جنبش حزب الله
۶۶	۶- محیط امنیتی جدید اسرائیل و خاورمیانه
۶۸	۱-۶- تروریسم
۶۹	۲-۶- حمله آمریکا به عراق
۷۳	۱-۲-۶- تغییر رژیم در عراق و محیط امنیتی اسرائیل
۷۳	نتیجه گیری
۷۴	پی نوشتها

فصل چهارم: سیاست خارجی آمریکا در خاورمیانه

۷۹	مقدمه
۸۱	۱- ترومن (دکترین سد نفوذ کمونیسم)
۸۲	۲- آیزنهاور
۸۲	۳- جانسون
۸۳	۴- نیکسون (دکترین دو ستونی)
۸۴	۵- دکترین حقوق بشر کارتر
۸۶	۶- ریگان و استراتژی بازدارندگی

۸۸	۷- جورج بوش و نظم نوین جهانی.....
۹۰	۸- کلینتون.....
۹۲	۹- جورج دبلیو بوش و دکترین حمله پیش دستانه.....
۹۴	نتیجه گیری.....
۹۶	پی نوشتها.....

فصل پنجم: سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل

۱۰۱	۱- مرحله اول: از آغاز پیدایش اسرائیل تا پایان جنگ سرد (۱۹۴۸-۱۹۸۹).....
۱۰۳	۱-۱- ترومن (۱۹۴۸-۱۹۵۲).....
۱۰۴	۲-۱- آیزنهاور.....
۱۰۵	۳-۱- کندی- جانسون (۱۹۶۱-۱۹۵۳).....
۱۰۶	۴-۱- نیکسون- فورد (۱۹۶۹-۱۹۶۱).....
۱۰۷	۵-۱- کارتر (۱۹۸۱-۱۹۷۷).....
۱۰۹	۶-۱- ریگان (۱۹۸۹-۱۹۸۱).....
	۲- مرحله دوم: روابط آمریکا و اسرائیل از زمان فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی تا ۱۱ سپتامبر (۲۰۰۱-۱۹۹۰).....
۱۱۵	۱-۲- جورج بوش (۱۹۹۳-۱۹۸۹).....
۱۱۷	۲-۲- کلینتون (۲۰۰۰-۱۹۹۲).....
۱۱۹	۱-۲-۲- تشکیل دولت مستقل فلسطینی و مساله شهرک سازی.....
۱۲۲	۳- مرحله سوم: روابط آمریکا و اسرائیل پس از ۱۱ سپتامبر تا کنون (جورج دبلیو بوش).....
۱۲۳	۱-۳- کمکهای مالی- نظامی.....
۱۲۵	۲-۳- تشکیل دولت مستقل فلسطینی و مساله شهرک سازی.....
۱۲۸	نتیجه گیری.....
۱۳۱	پی نوشتها.....

فصل ششم: نتیجه گیری

۱۳۷	نتیجه گیری.....
۱۴۱	کتابنامه.....

فهرست جدولها

- ۱- جدول شماره ۱: کمکهای اقتصادی- نظامی آمریکا به اسرائیل (۱۹۸۹-۱۹۴۹)..... ۱۱۲
- ۲- جدول شماره ۲: کمکهای اقتصادی- نظامی آمریکا به اسرائیل (۲۰۰۰-۱۹۸۹)..... ۱۲۱
- ۳- جدول شماره ۳: کمکهای اقتصادی- نظامی آمریکا به اسرائیل (۲۰۰۶-۲۰۰۱)..... ۱۲۵

چکیده

روابط ایالات متحده و اسرائیل را می توان در قالب یک «رابطه ویژه» ارزیابی کرد، از این سبب که، اسرائیل در منظر ایالات متحده یک شریک و سرمایه راهبردی است و استحقاق حمایت اقتصادی، سیاسی و نظامی را دارد و در قالب چنین نگرشی، مناسبات ایالات متحده و اسرائیل توسعه و گسترش یافت، اما به نظر می رسد این مناسبات و روابط همه جانبه با وقوع حوادث تروریستی یازدهم سپتامبر مستحکم تر از گذشته شده باشد چراکه تروریسم تبدیل به هدف مشترک دو کشور شد و بدلیل اینکه آبشخور این حوادث در منطقه ژئوپلتیکی، ژئواکونومیکی و ژئواستراتژیکی خاورمیانه بود پس بنابراین اسرائیل از این محیط منفک نبود. در این راستا، با تغییر محیط امنیتی خاورمیانه، مناسبات این دو کشور نیز دچار فضای تداوم و تغییر ناشی از حوادث تروریستی گردید، بدین روی ایالات متحده در هم آوایی با چنین محیط امنیتی، در عین حفظ شاخص های تداوم سیاست خارجی به مانند کمک های مالی - نظامی و حمایت های سیاسی- دیپلماتیک، برخی شاخص های سیاسی تاثیرگذار نظیر؛ تشکیل دولت مستقل فلسطینی و یا چگونگی شهرک سازی در مناطق فلسطینی را تغییر داد بطوریکه ایالات متحده با اعمال چنین سیاست هایی علاوه بر ثبات سازی در منطقه خاورمیانه، بدنبال حداکثر سازی امنیت اسرائیل نیز بوده است.

وجیهه عبیدی

بهمن ۱۳۸۵

فصل اول

کلیات تحقیق

۱- طرح مساله

اولین انتخابات هزاره سوم در آمریکا در هفتم نوامبر سال ۲۰۰۰ در تاریخ ۲۲۴ ساله‌ی این کشور که از بسیاری جهات برجسته و متمایز می‌باشد، بعد از پنج هفته با دخالت دیوان عالی جورج دبلیو بوش را به کاخ سفید رهنمون ساخت و با تفاوت ۵۲۷ رای از مجموع نزدیک به شش میلیون رای در ایالت فلوریدا و یک رای بیشتر از حداقل کالج انتخاباتی (الکترا)، او در میان نابالوی بسیاری پیروزی را در آغوش گرفت. (۱)

به قدرت رسیدن محافظه کاران جدید در آمریکا به دنبال انتخابات سال ۲۰۰۰، بسترساز دگرگونی بنیادینی در چشم اندازهای آمریکا و سیاست‌های این کشور گردید. این دگرگونی در ارزیابی‌های استراتژیک به مفهوم تحول در جهت گیری سیاست خارجی آمریکا و مفاهیم شکل دهنده آن است، تغییر در مفاهیم شکل دهنده و چارچوب‌های بنیانی مستلزم به کارگیری ابزارها و روشهای متمایزی است، استقرار نگاه ارزشی متفاوت در کاخ سفید و در هم فروریزی ساختارهای حاکم بر صحنه نظام بین‌المللی توأم ضروری نمود که سرشت اهداف متحول گردد و در همان راستا تاکیدها و استنباطات به گونه‌ای جدید قوام یابند، تغییر در آرایش نیروهای نظامی، تکامل در ماهیت حیات سیاسی، درک نوین از پدیده‌های اقتصادی و تلقی‌های متفاوت در فضای فرهنگی هم در عرصه جهانی و هم در آمریکا ضرورتاً اجتناب ناپذیر ساخت که آمریکا تفوق را بر برتری ترجیح دهند. (۲)

جورج دبلیو بوش بیش از آنکه در حیطه سیاست تحت تاثیر پدر خود باشد به الگوبرداری از رونالد ریگان دیگر محافظه کار غرب میانه پرداخته است. در واقع درختی که در سال ۱۹۸۰ با به قدرت رسیدن رونالد ریگان شکوفه داد با صعود جورج دبلیو بوش بر سر قدرت به باروری کامل رسید، توفیق رونالد ریگان در انتخابات مجدد سال ۱۹۸۴ و کسب آرای چهل و نه ایالت از پنجاه ایالت کنگره آمریکا در سال ۱۹۹۴ توسط نو محافظه کاران به مفهوم ملی شدن تفکرات محافظه کاران جدید و گسترش حیطه نفوذ آمریکا در افغانستان و عراق به رهبری جورج دبلیو بوش به مفهوم بین‌المللی شدن آرمانهای نو محافظه کاری است،

نومحافظه کاری بر محدودیت ارزشهای سنتی پویا- بالاخص مذهب -آزادیهای گستردهتر مذهبی، محدودیت قدرت دولت و تعدیل آزادیها از طریق دخالت در زندگی روزمره افراد، استفاده از سازمانهای غیر دولتی برای حل معضلات اجتماعی، کاهش مالیاتها در جهت ایجاد امکان ثروت بر اساس طبقات کم درآمد از طریق تشویق بیشتر در قبال پرداخت مالیات کمتر و افزایش توانایی آمریکا در نمایش قدرت در صحنه جهانی است و آنچه محافظهکاران سنتی را در حیطه سیاست خارجی از محافظه کاری جدید به مانند جورج دبلیو بوش متمایز می سازد نحوه برخورد آنان با موضوع چگونگی حضور آمریکا برای مقابله با ارزشهای مخالف لیبرالیسم کلاسیک و نهادهای متعارض با سرمایه داری می باشد. (۳)

حوادث یازده سپتامبر ۲۰۰۱ (۲۰ شهریور ۱۳۸۰) در واشنگتن و نیویورک، بی شک عمده ترین حادثه تاریخ معاصر آمریکا است و به خاطر وزنه آمریکادر سیاست جهانی تاثیر این حوادث در عرصه بین الملل شگرف بوده است در سنجش میزان تاثیر این حوادث سه دیدگاه قابل شناسایی است:

دیدگاهی که معتقد است، دنیای بعد از یازده سپتامبر دنیایی کاملاً جدید و نو می باشد و همه چیز تغییر یافته است، دیدگاه دومی که هیچ اعتقادی به تغییر جدی و ساختاری در نظام بین الملل ندارد و سرانجام در سومین دیدگاه که ترکیبی از تداوم و تغییر را می توان مشاهده کرد، بدین صورت دنیای بعد از حوادث یازده سپتامبر را نه با تداوم کامل گذشته و نه تغییر اشکال نو می توان شناخت بلکه ترکیبی از تداوم و تغییر را مشاهده می کنیم که ابعادی از روابط بین الملل دست خوش تغییر شده و ابعادی بدون تغییر مانده اند. (۴)

حملات یازدهم سپتامبر به دولت آمریکا نشان داد که محیط استراتژیک جهانی با تغییرات ژرفی روبه رو بوده و تهدیدات جدیدی در عرصه بین الملل ظهور کرده است، بازیگران دیگری وارد عرصه شده اند که ویژگی های دولت ملی ندارند و در مقابله با تهدیدات جدید، استراتژی های قبلی در این حوزه چندان کارا نیست. امروز سیاست مبارزه با تروریسم محور سیاست خارجی آمریکا قرار گرفته و جایگزین سیاست مبارزه با کمونیسم گشته است، در این راستا، منطقه خاورمیانه بدلیل آبخور حوادث تروریستی یازده سپتامبر و برخورداری از ذخایر عظیم نفت و گاز مورد توجه دلتمردان آمریکا قرار گرفت. سیاست خارجی آمریکا در خاورمیانه همیشه دو هدف را دنبال کرده است یکی گسترش سرمایه داری و دوم، گسترش لیبرالیسم و این در سایه ثبات امکانپذیر است و در نتیجه یکی از هدف های عمده آمریکا در خاورمیانه حفظ ثبات و مشروعیت بخشیدن به اسرائیل است. (۵)

سر آغاز تعاملات استراتژیک آمریکا و اسرائیل را می توان در سیاستهای ویلسون، آنگاه که بطور سری در تنظیم و اجرای قرارداد بالفور نقش داشته، ملاحظه نمود. پس از آن، چنین روندی در دوره حکومت ترومن، جانسون، نیکسون، فورد، کارتر، ریگان و بوش استمرار یافته و در زمان کلینتون به اوج خود رسید در مقطع معاصر نیز، روند همکاری های استراتژیک و چند جانبه واشنگتن- تل آویو در حوزه های مختلف امنیتی، نظامی، سیاسی، اقتصادی، حقوقی و بین المللی روندی فزاینده داشته است. از اینرو، می توان روابط استراتژیک این دو بازیگر را طی سه مرحله کلی دسته بندی و بررسی نماییم:

مرحله اول: از آغاز پیدایی اسرائیل تا پایان جنگ سرد و فروپاشی اتحاد شوروی

مرحله دوم: از زمان فروپاشی شوروی تا ۱۱ سپتامبر

مرحله سوم: از ۱۱ سپتامبر تاکنون (۶)

از نظر تاریخی، دوره اول تعاملات راهبردی واشنگتن- تل آویو، پس از گرایش اسرائیل به آمریکا به مثابه بهترین جایگزین (Alternative) جهت حمایت از دولت یهود در سطحی جهانی آغاز گردیده و نتیجه طبیعی چنین روندی، تداوم و تشدید حضور سراسری آمریکا در منطقه خاورمیانه به گونه ای بود که بر ایند آنرا می توان در نوعی تلفیق و پیوند امنیت ملی واشنگتن با تل آویو ارزیابی کرد.

به طور کلی دو دیدگاه در مورد نوع تعاملات راهبردی واشنگتن- تل آویو در مقطع بعدی قابل تشخیص است:

دیدگاه نخست که از سوی تحلیل گرانی همچون اسرائیل شاهاک مطرح گردید و مطابق آن، روابط استراتژیک این دو بازیگر پس از جنگ سرد و به ویژه از سال ۱۹۹۲ به بعد تا حد زیادی تغییر یافته و به ویژه قدرت مانور دیپلماتیک تل آویو بیشتر شده است و برخی دیگر معتقدند که فروپاشی اتحاد شوروی باعث تغییر یا تعدیل در تعاملات استراتژیک محور واشنگتن- تل آویو گردیده و کارکرد موثر اسرائیل را تا حدودی کاهش داد. با نگاهی به سازوکارهای خاورمیانه در دوره پس از جنگ سرد خصوصا در دوران ریاست جمهوری کلینتون، می توان دریافت که یکی از ملاحظات استراتژیک دولت آمریکا و اسرائیل در این مقطع، خلع سلاح تدریجی اعراب تحت نظارت سازمان ملل، تضمین برتری نظامی اسرائیل، همچنین برتری نظامی اسرائیل در منطقه، مبارزه با تروریسم، کنترل نظام منطقه ای و تحرکات موجود در آن نیز، از جمله زمینه های مشترک در همکاری های راهبردی آمریکا و

اسرائیل بوده است. بر این اساس، دولت کلینتون ادامه همکاری های میان دو کشور را براساس دو اصل کلیدی زیر تایید کرد:

۱. تعهد غیرقابل تغییر ایالات متحده نسبت به امنیت اسرائیل و تصمیم آن کشور برای به حداقل رساندن هزینه ها و مخاطراتی که اسرائیل با آن مواجه است و دنبال کردن فرایند صلح

۲. تعهد متقابل اسرائیل و ایالات متحده جهت حرکت به سوی استقرار صلح فراگیر. در احترام به امنیت اسرائیل، کلینتون تعهد ویژه ایالات متحده به حفظ برتری کیفی اسرائیل و حفظ و تقویت توانمندی اسرائیل در بازدارندگی و دفاع از خود علیه هر دشمن یا مجموعه ای از دشمنان را، مورد تایید مجدد قرار داد. (۷)

در دوران اخیر، تعاملات و اشنگتن- تل آویو به شدت تاثیر پذیرفته از تغییر محیط امنیتی ناشی از حوادث تروریستی ۱۱ سپتامبر بوده است. بر این اساس، موقعیت اسرائیل در دوران جورج بوش پسر و نومحافظه کاران تا حدود بسیاری به نوع و کارکرد ایالات متحده در مقابله با واحدهای چالشگر، مبارزه با تروریسم و گروههای فراملی تروریستی بستگی داشته و نخواهد داشت بدین ترتیب، تغییر در محیط امنیتی خاورمیانه سبب شده تا آمریکا برای دستیابی به ثبات بیشتر در منطقه ضمن حفظ عناصر تداوم، برخی سیاست های خود را در قبال اسرائیل را تغییر دهد. (۸) پس بنابراین ما در این پژوهش به این پرسش پاسخ خواهیم داد که آیا سیاست خارجی ایالات متحده در قبال اسرائیل در دوران نومحافظه کاران تغییر یافته است؟

۲- اهداف تحقیق

در این پژوهش دو هدف عمده علمی و کاربردی را در نظر داریم که در ذیل به آن موارد اشاره می گردد:

اهداف علمی تحقیق شامل شناخت سیاست های نومحافظه کاران در منطقه خاورمیانه، شناخت موقعیت اسرائیل در منطقه خاورمیانه، شناخت سیاست های نومحافظه کاران در قبال صلح اعراب و اسرائیل، شناخت سیاست نومحافظه کاران در رابطه با تشکیل دولت فلسطینی و هدف کاربردی نیز در برگیرنده بررسی تاثیر رفتاری و تحلیلی سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل است.

۳- اهمیت و ارزش تحقیق

با وقوع حوادث تروریستی یازدهم سپتامبر در آمریکا و پس از آن نمایش قدرت ایالات متحده در عرصه جهانی و هژمونییک گرایی آمریکا به مثابه تنها مولفه تامین و افزایش امنیت در دستور کار زمامداران نومحافظه کار این کشور قرار گرفت از اینرو بررسی دیدگاههای محافظه کاران جدید بعنوان شارحان و سیاستگذاران روند جدید اهمیت می یابد. نومحافظه کاران، منطقه خاورمیانه را بدلیل وجود ذخایر غنی نفتی و گروههای تروریستی جهت اعمال تغییرات، مناسب یافته اند که حضور ایالات متحده در منطقه در راستای این اهداف تبیین می شود، سیاست ایالات متحده در خاورمیانه همیشه مبتنی بر ثبات سازی جهت حضور موثر بوده است و تغییر محیط امنیتی پس از یازدهم سپتامبر می تواند این حضور امنیت ساز را با مخاطره مواجه سازد در این میان متحد اصلی ایالات متحده در منطقه خاورمیانه با روابط ویژه کشور اسرائیل است بطوریکه آمریکا جهت مقابله با گروههای تروریستی منطقه، از کمک اسرائیل بهره مند می شود از اینرو بررسی سیاست خارجی ایالات متحده در دوران نومحافظه کاران با وقوع تغییرات پیش گفته شده اهمیت دو چندان می یابد.

۴- سوال اصلی تحقیق

چه عاملی بر سیاست خارجی ایالات متحده در قبال اسرائیل تاثیر گذاشته و این تاثیر چه بوده است؟

۵- فرضیه تحقیق

تغییر محیط امنیتی خاورمیانه و اسرائیل سبب شده تا آمریکا ضمن حفظ عناصر تداوم، برخی سیاست های خود در قبال اسرائیل (شهرک های یهودی نشین، تشکیل دولت فلسطینی) را تغییر دهد.

۶- متغیرها و تعریف مفاهیم و تعریف عملیاتی متغیرها

۶-۱ متغیر مستقل: تغییر محیط امنیتی خاورمیانه و اسرائیل

محیط امنیتی: در ادبیات سیاسی روابط بین الملل محیط امنیتی به فضای منطقه ای یک کشور اطلاق می شود که به لحاظ کمی و کیفی دچار تغییر و تحول می شود. (۹)

تغییر محیط امنیتی خاورمیانه و اسرائیل: حملات ۱۱ سپتامبر، نماینگر تغییر در محیط امنیتی بود که از مداخلات مهارگسیخته آمریکا در مناطق مختلف جهان، از جمله خاورمیانه و نادیده گرفتن برخی تحولات و خواسته ها نشأت می گرفت، در عصر جهانی شدن و تحول در ماهیت قدرت که در انحصار بازیگری و قدرت مداری دولت ها شکسته شد، گروه های فراملی به عنوان بازیگرانی تاثیرگذارتر از گذشته وارد صحنه روابط بین الملل شدند و این حملات نشان داد که در محیط امنیتی جدید باید به این تهدیدها توجه بیشتری کرد همچنین این واقعه نشان دهنده این موضوع نیز بود که ماهیت گروههای تروریستی و نیز ابزار و شیوه های اقدام آنها دگرگون و پیچیده شده است از اینرو اسرائیل نیز از این وضعیت مستثنی نبوده و با توجه به این که این کشور از سالها پیش با گروههای فلسطینی مناقشاتی داشته تغییر محیط امنیتی منطقه ای به تغییر محیط امنیتی اسرائیل نیز کشیده شده است. (۱۰)

۲-۶ متغیروابسته: سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل

سیاست خارجی:

سیاست خارجی عبارت از روند پویایی است که بوسیله آن تفسیرهای نسبتاً ثابت از منافع ملی با عوامل و شرایط بسیار متغیر بین المللی منطبق می شود تا خط مشی و یا مسیر حرکت مشخص و روشن شود سپس کوشش ها و اقداماتی صورت بگیرد تا خط مشی ها در روابط دیپلماتیک به اجرا در آید. (۱۱)

سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل: سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل در چارچوب یک «رابطه ویژه» بررسی می شود. از منظر ایالات متحده اسرائیل یک سرمایه راهبردی در منطقه خاورمیانه برای آمریکا است چراکه مشترکات راهبردی زیادی بین این دو کشور در منطقه خاورمیانه وجود دارد از اینرو سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل دارای شاخصه های متفاوتی خواهد بود.

۳-۶ تعریف عملیاتی متغیرها:

متغیروابسته: سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل

*شاخصهای عناصر تداوم در سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل(دوره ریاست جمهوری بوش پسر):

۱. کمکهای نظامی آمریکا به اسرائیل

۲. کمکهای اقتصادی آمریکا به اسرائیل

۳. موضع آمریکا در قبال اسرائیل در مجامع بین المللی

*شاخصهای عناصر تغییر در سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل (دوره ریاست جمهوری جورج دبلیو بوش):

۱. موضع آمریکا در مورد تشکیل دولت مستقل فلسطینی

۲. موضع آمریکا در مورد شهرکهای یهودی نشین

متغیر مستقل: تغییر محیط امنیتی خاورمیانه و اسرائیل

۱. درگیری اسرائیل با گروههای فراملی به جای دولتها

۲. تروریسم

۳. حضور نظامی آمریکا

۴. تغییر رژیم های منطقه (عراق)

۷- روش تحقیق

۷-۱- نوع روش تحقیق:

مقایسه ای (برای رسیدن به عناصر تغییر و تداوم در سیاست خارجی جورج دبلیو بوش در قبال اسرائیل، سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل در زمان کلینتون هم بررسی خواهد شد. با توجه به اینکه محیط امنیتی جهان و منطقه پس از یازدهم سپتامبر از تداوم و تغییر برخوردار بود این تداوم و تغییر سبب ساز حفظ تداوم در برخی سیاست ها و اعمال تغییرات بوده است از اینرو روش تبیینی-مقایسه ای می تواند ما را در این مسیر یاری رساند.)

۷-۲- روش گرد آوری اطلاعات و داده ها:

روش جمع آوری اطلاعات و داده ها نیز بر اساس روش کتابخانه ای می باشد که منابع اینترنتی، مقالات و اسناد و گزارشات مورد توجه قرار خواهد گرفت.

۸- موانع و مشکلات تحقیق

از موانع و مشکلات عمده در این پژوهش که تا حدودی دست یابی مطلوب و آسان به اهداف تحقیق را تحت الشعاع قرار می دهد کمی منابع اصلی است اما از طرف دیگر به دلیل حساسیتی که موضوع مورد پژوهش دارد دسترسی به بعضی اطلاعات را غیر ممکن یا مشکل ساخته است و این خود انگیزه محقق را پایین می آورد.

۹- ادبیات پژوهش

در هر یک از موضوعاتی که در این پژوهش، بدان ها پرداخته می شود، منابع مختلفی در قالب کتاب ها، مقالات، روزنامه ها و سایت های اینترنتی وجود دارد و تلاش شده از منابعی استفاده شود که بعد تحلیلی این پژوهش را تقویت نماید، از سوی دیگر سعی نگارنده همواره بر این بوده تا از منابع انگلیسی استفاده گردد و از این طریق آنچه که مورد نظر این پژوهش بوده از محتوای متن انگلیسی کتاب در مقالات استخراج و در افزودن غنای علمی پژوهش به کار رود، اگرچه در سالهای اخیر مقالات مفیدی به زبان فارسی توسط صاحب نظران و اساتید به رشته تحریر در آمده، اما رجوع مستقیم به منابع انگلیسی (به عنوان منابع اصلی) باعث درک بهتر موضوع شده و بر همین اساس تجزیه و تحلیل و نگارش مفید تر رساله را در پی خواهد داشت.

از سوی دیگر، اگرچه تعداد قابل توجه مقالات و کتب فارسی که در چند سال اخیر در زمینه سیاست خارجی آمریکا به چاپ رسیده قابل تحسین است، اما در مقایسه با منابع پژوهشی به زبان انگلیسی بسیار اندک می باشند، خوشبختانه کتابخانه تخصصی سیاست خارجی و اینترنت، نیاز نگارنده را به خوبی پاسخ گفته و آنچه که به عنوان رساله پژوهشی روی شماس، حاصل مطالعاتی است که بر منابع مذکور صورت گرفته است.

در ذیل برخی از آثار علمی مورد استفاده نگارنده معرفی می شوند :

9-1-David Schoenbaum,"The United States and the State of

Israel,1998

کتاب: ایالات متحده و دولت اسرائیل، ۱۹۹۸

این کتاب در ۳ بخش تنظیم شده است: **بخش اول** بررسی روابط آمریکا و اسرائیل در دوره **اول بخش دوم** بررسی روابط آمریکا و اسرائیل در دوران جنگ های اعراب و اسرائیل **بخش سوم** دوران پس از جنگ

چارچوب تحلیلی: در این کتاب، با استفاده از تحلیل تاریخی به چگونگی و چرایی آغاز و تحکیم روابط آمریکا و اسرائیل پرداخته شده است و در تحلیل به نوع و میزان

کمکها، روابط و در موارد معین اشاره شده است اما آنچه این کتاب به آن کمتر پرداخته، لزوم بازنگری کلی در باب تحلیل سیستماتیک روابط بوده است.

9-2-Cheryl A.Rubenberg," Israel and American National Interest:

A critical Examination, 1992

کتاب: اسرائیل و منافع ملی آمریکا؛ یک مطالعه انتقادی

این کتاب در سه بخش تنظیم شده است: بخش اول) برآورد استراتژیک آمریکا از اسرائیل (بخش دوم) بررسی صلح کمپ دیوید (بخش سوم) بررسی عملکرد لابی های یهودی چارچوب تحلیلی: این کتاب تلاش داشته نگاهی تحلیلی به چرایی تحکیم روابط آمریکا و اسرائیل و همچنین صلح کمپ دیوید و نقش لابی های یهودی بپردازد. اگرچه کتاب توانسته بررسی متقنی از ارزیابی های استراتژیک ارائه دهد اما این بررسی هابه تبیین های مشخصی نینجامیده است.

9-3-A.F.K, Organski, Strategy and the Politics in U.S Assistance

to Israel,1990

کتاب: سیاست و استراتژی ایالات متحده در کمک به اسرائیل

این کتاب در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول) علل و چرایی کمک ایالات متحده به اسرائیل پس از تشکیل تا سال ۱۹۹۰ و بخش دوم) میزان کمک های مالی و نظامی آمریکا به اسرائیل را مورد بررسی قرار داده است.

چارچوب تحلیلی: هرچند این کتاب موضع دولت ایالات متحده را در قبال تشکیل دولت اسرائیل و عملکرد آن مورد کنکاش قرار داده است و با ارائه آمار دقیق از میزان مبادلات و کمک های آمریکا از زمان تشکیل دولت اسرائیل به غنای آماری کتاب افزوده، اما نویسنده با نپرداختن به اولویت های سیاست خارجی آمریکا در قبال اسرائیل ، سطح تحلیلی آنرا کاسته است.

9-4-Mansour Camille, Beyond Israel and U.S Foreign Policy

Alliance,1994

کتاب: فراسوی ائتلاف ایالات متحده و اسرائیل

این کتاب در دو بخش تنظیم شده است: بخش اول) چگونگی پیدایش اسرائیل و حمایت آمریکا از آن و بخش دوم) میزان کمک های ایالات متحده به اسرائیل تا سال ۱۹۹۴ چارچوب تحلیلی: کمیل منصور ابتدا با بررسی چگونگی پیدایش اسرائیل به کمک کشورهای غربی در تقویت این کشور تازه تاسیس پرداخته است و سپس میزان کمک های ایالات متحده به اسرائیل در طول سال های مختلف و خصوصا در جنگ هایی که با اعراب داشته بررسی کرده است. البته نویسنده سعی در بررسی جامع و کامل داشته ولی بعلل نگاه عربی به مسائل، کتاب خالی از تعصب وطنی نبوده است.

9-5-Demetrios James Caraley>Edit," September11,terrorist

Attacks and U.S Foreign policy,2003

کتاب: یازدهم سپتامبر، حملات تروریستی و سیاست خارجی ایالات متحده، ۲۰۰۳
این کتاب در سه بخش تنظیم شده است: بخش اول) ماهیت حملات یازدهم سپتامبر بخش دوم) عملکرد دولت های یاغی بخش سوم) نگاه به محیط امنیتی آینده
چارچوب تحلیلی: نویسنده ابتدا تلاش کرده تا ماهیت حملات و چگونگی آنرا تبیین کند سپس مهمترین بخش کتاب که در پژوهش حاضر کاربرد زیادی خواهد داشت بررسی محیط امنیتی آینده بر اساس تهدیدات جدید است بطوریکه ارزیابی دقیقی در باب تداوم و تغییر در فضای امنیتی پس از یازدهم سپتامبر صورت گرفته است

9-6-Chimon Prezz, " The New Middle East", 1993

کتاب: خاورمیانه جدید، شیمون پرز
این کتاب در دو بخش تنظیم شده: بخش اول) نگاه تاریخی به خاورمیانه بخش دوم) بررسی مدل اعمالی آمریکا و اسرائیل برای خاورمیانه جدید
چارچوب تحلیلی: در این کتاب پرز بعنوان یکی از مجریان سیاست خارجی اسرائیل، تلاش داشته تا نگاه اسرائیل به خاورمیانه را بسط دهد در حالیکه از تبیین مدل اعمالی آمریکا جهت ایجاد ثبات هم برای آمریکا و هم برای اسرائیل باز نمانده است ولی این کتاب بدلیل نگاه یک سوی به این منطقه، محل مناقشه زیادی است.

9-7-JohnEhrman,1997, The Rise of Neo-conservatism :Foreign

Affairs, 1995 – 19۸4, 1995

کتاب: ظهور نومحافظه گرایی: امور خارجی ۱۹۸۴-۱۹۹۵، جان اهرمان، ۱۹۹۵
این کتاب در ۲ بخش تنظیم شده: بخش اول) روند تحول نومحافظه کاری - بخش دوم) نگرش نومحافظه کاران به سیاست خارجی و نقش نومحافظه کاران در سیاست خارجی آمریکا
چارچوب تحلیلی: همانطور که از نام این کتاب بر می آید، اهرمان نویسنده کتاب تلاش داشته تا با نگاهی تاریخی به موضوع تحول اندیشه نو محافظه کاری، این اندیشه و سیر تحول آنرا را از سال ۱۹۴۵ تا سال ۱۹۹۴ و در دوره های مختلف ریاست جمهوری مورد بررسی همه جانبه قرار دهد.

9-8-John Mearsheimer and Stephen Walt, The Israel

Lobby, March 2006

مقاله: لابی اسرائیل، جان میرشایمر و استفان والت، مارس ۲۰۰۶

چارچوب تحلیلی: «جان میرشایمر» استاد علوم سیاسی و مدیر برنامه سیاست امنیت بین المللی در دانشگاه شیکاگو و « استفان والت » رئیس انجمن علمی دانشکده « کندی » در دانشگاه هاروارد گفته اند رابطه کنونی آمریکا و اسرائیل برای امنیت آمریکا خوب نیست و لابی اسرائیل در آمریکا بخصوص « کمیته آمریکایی روابط عمومی اسرائیل » موسوم به آپیک باعث شده رسانه های آمریکا در اهمیت حمایت از اسرائیل به عنوان بخش مهمی از سیاست های خارجی آمریکا اغراق کنند. بخش اول این تحقیقات که تحت عنوان « لابی اسرائیلی و سیاست خارجی آمریکا » منتشر شده روابط میان واشنگتن - تل آویو مورد سؤال قرار گرفته است. تحقیقات این دو استاد آمریکایی با اشاره به اینکه چنین وضعیتی در طول تاریخ سیاسی آمریکا بی سابقه است این سؤال را مطرح می کند که چرا آمریکا تمایل دارد منافع امنیتی خود را بخاطر پیشبرد منافع اسرائیل کنار بگذارد این کارشناسان برجسته آمریکایی در ادامه تحقیقات خود با اشاره به اینکه تقریباً کل فشار سیاست های آمریکا در منطقه خاورمیانه بخاطر سیاستمداران داخلی و بخصوص فعالیت های لابی اسرائیل در داخل این کشور است گفتند